

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky

Eduard Weyr

Nekrolog [Giusto Bellavitis]

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky, Vol. 10 (1881), No. 2, 91--92

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/120951>

Terms of use:

© Union of Czech Mathematicians and Physicists, 1881

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Nekrolog.

Dne 6. listopadu 1880 zemřel *Giusto Bellavitis**) a dne 18. prosince 1880 *Michel Chasles*, výteční matematikové, oba čestní členové naší Jednoty.

G. Bellavitis narozen 22. listopadu 1803 v Bassanu. Naučiv se základům od otce, pokračoval pak sám ve studium matematiky. Od 20. roku svého byl úředníkem při městské správě v Bassanu, r. 1841 se stal suppletem stolice pro matematiku a elem. mechaniku na lyceu ve Vicenze, a roku 1843 titulárním professorem tamže. L. 1845 obdržel stolicí pro deskriptivní geometrii na universitě Padovanské, od r. 1867 pak na téže universitě držel katedru matematiky. *G. Bellavitis* byl až do poslední chvíle velmi pilným pracovníkem, jenž četnými spisy, prodchnutými vesměs duchem originálním, si získal velkých zásluh o zvelebení studií mathematických v Itálii. Výroční zpráva university Padovanské na rok 1880 uvádí 140 vědeckých prací jeho, zasahujících nejen téměř do všech částí pouhé a upotřebené matematiky, nýbrž i do jiných věd. Seznam ten podává povšechný obraz o velice rozsáhlé činnosti tohoto vynikajícího matematika. Zde budiž aspoň to připomenuto, že *Bellavitis* byl tvůrcem nad míru plodné metody equipollencí, jejichž pomocí způsobem jednotným a elegantním veliký počet problémů geometrických a mechanických řešil.

Michel Chasles se narodil 15. listopadu 1793 v okrsku Chartres-ském. Vstoupiv r. 1812 na polytechnickou školu v Paříži a proslaviv se r. 1814 při hájení Paříže proti spojencům, vrátil se na polytechnický ústav. Po složených zkouškách měl vstoupiti do služby ženijní v Metách; před svým odjezdem do Met se chystal, by navštívil matku v Chartresu a se jí ukázal v důstojnické uniformě. Tu jej vyhledal otec jistého spolužáka, by mu řekl: „Můj syn jest prvním v řadě oněch žáků, kterým se už nedostalo míst; vy jste se rozmýšlel, máte-li přijmouti epauletty čili nic; kdybyste byl odepřel, byl byste zajistil svému soudruhu dráhu, která se mu líbí a k vůli níž jsem přinesl všech možných obětí; nelze mi dalšími obětmi synu mému zabezpečiti jinou dráhu“. *Chasles* k tomu neodpověděl ničeho; odejel do Chartresu. Když tam dorazil, byl se již rozhodl: prohlásil své matce, že u ní zůstane.

V Chartresu pokračoval ve svých studiích o geometrii, jichž výsledky tak valně rozšířil obor vědy. Však ne příliš rychle se dodělal uznání, jakého zasluhoval. *J. Bertrand* pravil při pohřbu zesnulého o této době života jeho velmi krásně, že „aniž by se rmoutil, neb si stěžoval, zvlášť

*) Oznámení o svém úmrtí dal si sám již roku 1877 tisknouti a vlastnoručně vypsal všechny adresy, kam se měla rozeslati, takže pozůstalým zbývalo jen datum vyplniti.

pak nepozbýváje nikterak odvahy, pokračoval *Chasles* v díle svém, a na zamilovaném sobě poli dodělal se slávy, nežině ničeho za tím účelem, vyjma to, že napsal několik mistrovských děl“.

V neunavné práci neustal, stav se profesorem na polytechnické škole, přednášel o strojích a o geodesii — a později r. 1846 profesorem na fakultě věd, kdež mu svěřena právě zřízená stolice vyšší geometrie.

První dílo jímž jméno *Chasles*-ovo se stalo světovým, byl r. 1830 vydaný „*Aperçu historique sur l'origine et sur le développement des méthodes en géométrie*“, dílo, jež vydává skvělé svědectví i o učenosti i o mohutné vynalézavosti spisovatelově. Svým „*Traité de géométrie supérieure*“ usnadnil všem, jež zajímaly novější výzkumy v geometrii, cestu k mnohým do té doby méně přístupným úvahám; neméně vyniká kniha jeho o kuželosečkách bohatostí shrnuté zde látky. — Četnými pojednáními, jichž velká část uložena ve zprávách pařížské akademie, zasáhl *Chasles* do geometrie způsobem tak vydatným, že jméno jeho s pokrokem této vědy ve všech takofka částech její nerozlučně spojeno. Stačí zde vytknouti jeho metodu charakteristik, úvahy o konstrukci algebraických čar, a zvláště čar 3. stupně, jeho theorii čar unikursálních, která počtu integrálnímu tak platných prokázala služeb, princip korrespondenční atd. Však geometrickou metodou nejen o geometrii, ale i o jiných oborech pouhé a upotřebené matematiky se skvělým úspěchem pojednával a svými úvahami, již do nejširších kruhů vnikly, obohatil počet integrální, kinematiku a theorii atrakce.

Ztrátu mužů tak vynikajících zvláště ten těžce nese, jemuž se dostalo toho štěstí, že je osobně seznal. Každému, kdož se snažil, by poznal velkolepou budovu oné vědy, k jejímuž rozvoji oba zesnulí tolik přispěli, radou i skutkem ochotně pomáhali; toho s vděčností nehynoucí doznává i naše Jednota, která ztrátou čestných svých členů *M. Chasles*-a a *G. Bellavitis*-e pozbyla dvou příznivců tak vydatně snahy její podporujících.

Prof. Edvard Weyr.

Věstník literární.

Křivé čáry rovinné i prostorové.

Sepsal

prof. J. S. Vaněček.

Pan spisovatel, chvalně již známý českým pěstitelům moderní geometrie prvním spisem svým „*Pošinování geometrických útvarů*“, jež vydal roku loňského jakožto výsledek pilných studií svých, konaných roku 1879 na polytechnické škole Pařížské u výtečného geometra prof. *A. Mannheim*a, předkládá nám tuto systematicky spořádaný souhrn nejdůležitějších vý-